

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2026:9**

Pilgrimsvandringar

Sammanfattning

Pilgrimsrörelsen verkar på lokal och regional nivå över hela Sverige.

En motion om pilgrimsvandring är därför inte en fråga för kyrkomötet, menar utskottet, som föreslår avslag på motion 2026:48 och förslaget om att kyrkostyrelsen ska utreda vilka roller Svenska kyrkans tre nivåer ska ha för att säkerställa att kyrkan får en stark roll i pilgrimsverksamheten.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:48.

Motionens förslag

Motion 2026:48 av Pether Nordin m.fl., Pilgrimsvandringar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilken roll Svenska kyrkans tre nivåer bör ha för att säkerställa att Svenska kyrkan får en tydlig och stark roll i den växande pilgrimsverksamheten.

Bakgrund

Pilgrimsvandring – en tusenårig historia

Kristna började pilgrimsvandra för över tusen år sedan. Efter ett uppehåll som varade länge efter reformationen i Sverige har det åter blivit populärt att pilgrimsvandra. Numera vandrar människor inte bara av religiösa skäl, utan också för att till exempel hitta lugn och tänka över livet.

Pilgrimsleder finns över hela Sverige. En pilgrimsled följer ofta en historiskt gammal väg och har ett heligt mål, till exempel en kyrka, en källa eller ett kloster. Det finns pilgrimsleder i stort sett i hela Sverige.

Allt fler pilgrimer

Svenska kyrkan är aktiv i pilgrimsrörelsen i Sverige på lokal nivå och stiftsnivå. Förutom i Pilgrim's Walk for Future och bekostandet av en konferens då stiftet träffas (läs om dessa längre ner) bedrivs inget pilgrimsarbete på nationell nivå.

Det förs ingen gemensam statistik över antalet pilgrimer eller arrangerade vandringar. Däremot vittnar till exempel Pilgrimscentrum i Vadstena, som drivs av Linköpings stift, om att man ser en ökad bredd av pilgrimer, sett till ålder, kön och svenskar respektive utländska turister.

Samverkan i arbetet med pilgrimsvandring

Arbetet med pilgrimsvandringar ser olika ut i olika församlingar, pastorat och stift. Ibland finns engagemanget mest på lokal nivå, ibland på stiftsnivå. Det finns församlingar med pilgrimsverksamhet som inte samverkar med andra och det finns de som samverkar. Exempel:

- ♦ Flera församlingar samarbetar om vandringar på en led som löper genom församlingarna.
- ♦ Ett pilgrimscentrum kan drivas av stift eller församling, eller av stift och församling eller pastorat tillsammans.
- ♦ Stift ordnar nätverksträffar för församlingar i stiftet som har en pilgrimsled gemensam.
- ♦ Flera stift samverkar kring en led som löper genom deras stift.

Samverkan sker också med lokala grupper, men också inom riksförbundet Pilgrim i Sverige.

Pilgrim i Sverige – ett samlande riksförbund

Pilgrim i Sverige, PiS, är ett religiöst obundet riksförbund som samordnar lokala och regionala pilgrimsföreningar i Sverige. Bland medlemmarna finns Svenska kyrkans samtliga stift, ett flertal församlingar och pastorat, samt olika pilgrims- och turistföreningar, med eller utan religiös koppling.

PiS vill underlätta utvecklingen av pilgrimsleder och pilgrimsupplevelser. Som exempel har de tagit fram en karta över alla pilgrimsleder i Sverige, med länkar till lokal eller regional information. PiS erbjuder också en standard för hur medlemmarna kan hålla lederna i gott skick och hur de till exempel ska märkas.

På sin webbplats (www.pilgrimsverige.se) beskriver PiS fyra målsättningar för perioden 2025–2030:

- ♦ Samordna och samla pilgrimsaktörerna. Pilgrimsrörelsen ska vara mer samlade och tydliga både internt i rörelsen och externt mot intressenter och samarbetspartner.
- ♦ Representera och synliggöra pilgrimsaktörerna. PiS ska företräda den svenska pilgrimsrörelsen i Sverige och internationellt, för att öka synligheten av rörelsen och dess innehåll i relevanta forum.
- ♦ Stödja arbetet med utveckling av pilgrimsleder. Utvecklingen av pilgrimsleder genomsyras av det nationella ramverket för vandringsleder och av natur- och kulturarvet.
- ♦ Vara en kunskapsnod för pilgrimsaktörerna. PiS ska år 2026 ha en metod för att samla och sprida värdefull kunskap mellan pilgrimsaktörerna. PiS ska bidra till att tillgängliggöra ny kunskap kontinuerligt.

Årligen anordnar PiS en nätverksträff för stiftens pilgrimsansvariga. Svenska kyrkans nationella nivå bekostar konferensen.

2018 biföll kyrkomötet motion 2018:55, Nationellt täckande program för klimatstrategi. Som en följd av detta inleddes programmet Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

Färdplanen finansierar projektet Pilgrim's Walk for Future, som anordnar klimatvandringar. Den första vandringen gick 2021 från Vadstena till Glasgow och klimatmötet COP26. Vandringen gick på pilgrimsleder genom Linköpings, Göteborgs, Växjö och Lunds stift. Inför vandringen lät stiftet renovera en del av sträckorna.

I Linköpings stift finns en person anställd med uppgift att möjliggöra klimatvandringar i hela landet, som går över stiftsgränser.

Olika ansvar för Svenska kyrkans tre nivåer

Kyrkoordningen beskriver det ansvar och de uppgifter som församlingarna, stiftet och nationell nivå har:

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift. (2 kap. kyrkoordningen)

Stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet. (6 kap. kyrkoordningen)

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt. (10 kap. kyrkoordningen)

Stiftet uppmuntras att samverka

Utredningen *Kroka arm. Om ökad stiftssamverkan*. (Svenska kyrkans utredningar 2024:1) lyfte att i en tid då stiftens ekonomi blir allt mer ansträngd behöver stiftet samverka och dela resurser. Utredningen menade att en sådan samverkan borde uppmuntras tydligare i kyrkoordningen. Utifrån detta beslutade kyrkomötet 2025 att göra ett tillägg i 6 kap. Stiftssamverkan 4 a § kyrkoordningen, som skulle gälla från januari 2026:

Stiftet ska vid fullgörandet av sitt uppdrag beakta möjligheterna till samverkan med andra stift. Stiftet får med beaktande av sitt uppdrag även tillhandahålla stöd till andra stift.

Tidigare beslut i kyrkomötet

I motion 2025:79, Stärk pilgrimsrörelsen i Sverige, föreslog motionären bland annat att kyrkostyrelsen skulle utreda hur Svenska kyrkan kan ta ett större ansvar för att utveckla pilgrimsarbetet i landet utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Samhälls- och kulturutskottet konstaterade i sitt betänkande SK 2025:6 att tidigare motioner om nationellt stöd till pilgrimsverksamhet konsekvent har avslagits då verksamheten är ett lokalt ansvar. Att föra upp frågan på den nationella nivån skulle riskera att skapa en styrning som inte är i linje med pilgrimsrörelsens nätverksstruktur, där lokal förankring och frivilligt engagemang är centralt.

Utskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen, vilket kyrkomötet också gjorde.

I motion 2022:44, Finansiering av Vadstena pilgrimscentrum, föreslog motionären att kyrkostyrelsen skulle utreda förutsättningar för nationell nivå att finansiera Vadstena pilgrimscentrum. Samhälls- och kulturutskottet ansåg i sitt betänkande SK 2022:5 att frågan om nationell finansiering måste ses i ett större sammanhang eftersom pilgrimsverksamhet pågår i hela landet. Utskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen, vilket kyrkomötet också gjorde.

I motion 2018:80, Anslag till riksförbundet Pilgrim i Sverige, avsåg kyrkomötet förslaget om att stötta Riksförbundet Pilgrim i Sverige med en miljon kronor för att bland annat göra pilgrimsleder och pilgrimscentrum digitalt sökbara. Motiveringen, enligt samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:13, var att verksamheten är ett regionalt och lokalt ansvar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:48.

Motion 2026:48 föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda vilken roll församlingar, stift och nationell nivå bör ha för att säkerställa att Svenska kyrkan får en tydlig och stark roll i den växande pilgrimsverksamheten.

Utskottet konstaterar att det är glädjande att allt fler pilgrimsvandrar. Och pilgrimsvandrandet bidrar till kyrkans tillväxt och vitalitet.

Däremot, menar utskottet, är motionen inte en fråga för kyrkomötet, eftersom pilgrimsrörelsen verkar på lokal och regional nivå. Där finns också en tydlig nätverksstruktur tack vare riksförbundet Pilgrim i Sverige. Att beställa en utredning av kyrkostyrelsen vore därför rent av olämpligt.

Utskottet har även tidigare år hanterat motioner om pilgrimsvandring och konsekvent upprepat att frågan inte är en fråga för kyrkomötet.

Uppsala den 1 oktober 2026

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Annelie Englén, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Annelie Englén, ordförande, Johanna Svärd, Anton Härder, Lina Dahm, Cecilia Clausen, Mikael Sjölund, Carina Etander Rimborg, Nils Gårder, Karin Stierna, Inger Hagelin, Ylva Bergstedt Johansson, Alice Braun, Lena Sjögren, Elisabeth Sandlund och Olov Lindquist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anette Pettersson, Roger Jönsson, Lennart Lantto, Joakim Persson, Petra Brodén, Bo Ingemarson, Johanna Garde, Anna Dalström, Hans Ulfvebrand, Göran Larsson, Vicktoria Bagi, Magnus Hedqvist, Mats Johnsson och Johanna Westeson.

Biskop Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Jag vill som ersättare i samhälls- och kulturutskottet uttrycka mitt stöd för motion 2026:48 om pilgrimsvandringar.

Pilgrimsvandringar förenar på ett naturligt sätt Svenska kyrkans andliga uppdrag med kultur, gemenskap, natur och människors sökande efter mening och sammanhang. Motionen pekar också på behovet av bättre samordning mellan församlingar, stift och nationell nivå när pilgrimsverksamheten utvecklas över församlings- och stiftsgränser.

Jag ser särskilt positivt på att motionen lyfter pilgrimsverksamhetens betydelse även för landsbygden. Pilgrimsleder kan bidra till levande lokalsamhällen genom att skapa möten mellan människor och ge förutsättningar för lokala aktörer inom exempelvis boende, mat, kultur och besöksnäring.

Svenska kyrkan bör ta vara på denna möjlighet och samtidigt värna pilgrimsvandringens grundläggande andliga och existentiella dimension. En tydligare nationell samordning, i samspel med stift och församlingar, kan stärka både det lokala arbetet och Svenska kyrkans roll i den växande pilgrimsrörelsen.

Jag ställer mig därför bakom motionens intention och anser att kyrkostyrelsen bör utreda hur Svenska kyrkans tre nivåer bäst kan bidra till en långsiktigt hållbar och samordnad utveckling av pilgrimsverksamheten.

Göran Larsson